

«SÓN UNS SENYORS D'AQUELL TEMPS...»

Qui no s'ha adonat? Aquest, Aquell i Aquell Altre, poeta, novel·lista i erudit, respectivament; En Pere, En Pau i En Berenguera, dramaturg, filòsof i periodista, respectivament, escriuen un català que els crítics més assenyalats han reconegut, segons llur manera de dir, «modèlic». El més eminent, poeta, per exemple, té el crèdit del més exigent dels filòlegs; el més popular, periodista, per «exemple, és un acreditat purista. Qui vol escriure català, versaire novença o novel·lista universitari, llegeix i rellegeix els texts de tots ells per llimar i polir l'estil propi. Qui es creu culte no gosaria dir en veu alta que ha oblidat de llegir encara que només sigui un paràgraf d'aquests estilistes eminents.

Doncs bé: Aquest, Aquell i Aquell Altre, com els mateixos Pere, Pau i Berenguera, quan entre ells tenen llurs savis debats al clos més confortable de l'Ateneu o llurs diàlegs espurnants pels bars literaris o per les redaccions més conspícues, parlen un baix dialecte subbarceloní en el qual cap de llurs milers d'admiradors anònims no reconeixeria el mestre.

Tots hem estat testimonis d'aquesta conversió del bell catalanesc escrit dels nostres autors famosos en un argot enteranyinat parlat per ells mateixos, i que a hores d'ara, amb honorables excepcions, és corrent sobretot al Ninot i a la França Xica.

No em refereixo, és clar!, al bon parlar, sinó al bell parlar, o millor, al just parlar. Crec que En Montull, poeta, i En Bofarull, periodista —poso per cas—, haurien d'abandonar a casa, a l'Ateneu, al Bar automàtic i a la Redacció, llur estrany pudor, a conseqüència del qual ells, que parlen interiorment bé, «tradueixen» llur diàleg al dialecte que entre tots hem convingut que calia sebollir. «(No em refereixo, és clar!, al noble dialecte local, ans al murciano-català, tan de moda.)

Us irrita topar amb un col·lega il·lustre que per no passar per bufat us etziba a vós, exactament a vós, un doll de castellanades sintàctiques, prosòdiques i gosaria dir ortogràfiques que a hores d'ara hi ha molts de xofers, molts d'adroguers i molts de sastres, tots ells conseqüents, que s'averkonyirien de mantenir en llur lèxic.

No es tracta pas que diguin, exagerats!, «mercès», «historiaire», «quelcom», ni, a tot drap, «tanmateix». Ni que ornin llurs paraules amb «homs», «ços» i «llurs» indiscrets. Però que, com un anglès mitjà, un francès mitjà i fins i tot un català mitjà d'avui, bandegin de la conversa les impureses que han eliminat ja dels texts. Sense averkonyir-se'n! Puix que si la catalanització per mitjà de l'escola és tan progressiva com tots voldríem, es trobaran a no tardar pràcticament corregits per l'ataconador o l'esbotzacarrers, i considerats, de Terrassa a la Torrassa, com a ciutadans anacrònics.

Els assenyalaran amb el dit i diran: —Són uns senyors d'aquell temps...

J. V. Foix

[23-XII-1932]

